

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
Broj: 95 0 P 068635 24 Rev 2
Banjaluka, 18.03.2025. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću sastavljenom od sudija Tanje Bundalo, kao predsjednika vijeća, Biljane Majkić Marinković i Rose Obradović, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužioca B.T. iz T., koga zastupaju punomoćnici Boško Diljević, advokat iz Banjaluke i Vasilije Novović, advokat iz Foče, [...], protiv tužene „Naše banke“ a.d. Bijeljina, koju zastupaju punomoćnici Ognjen Avlijaš, advokat iz Bijeljine, [...] i Jugoslav Milanović, advokat iz Trebinja, [...], radi proglašenja izvršenja nedopuštenim i isplate, vrijednost predmeta spora 291.900,69 KM, odlučujući o reviziji tužene izjavljenoj protiv presude Okružnog suda u Trebinju broj 95 0 P 068635 23 Gž 2 od 22.02.2024. godine, na sjednici vijeća održanoj dana 18.03.2025. godine, donio je

PRESUDU

Revizija se usvaja, obje nižestepene presude preinačavaju tako što se odbija zahtjev tužioca da se obaveže tužena da tužiocu isplati iznos od 291.900,69 KM sa zakonskom zateznom kamatom i to: na iznos od 110.743,30 KM od dana 28.04.2016. godine, na iznos od 76.812,32 KM od 14.10.2016. godine do isplate, na iznos od 40.000,00 KM od 14.10.2016. godine do isplate, na iznos od 18.532,39 KM od 14.10.2016. godine do isplate, na iznos 45.812,68 KM od 14.10.2016. godine do isplate, te se obavezuje tužilac da tuženoj na ime troškova postupka isplati iznos od 17.860,63 KM u roku od 30 dana od dana prijema ove presude, dok se u preostalom dijelu zahtjev tužene za naknadu troškova postupka odbija.

Obrazloženje

Prvostepenom presudom Osnovnog suda u Trebinju broj 95 0 P 068635 20 P od 21.03.2022. godine usvojeni su tužbeni zahtjevi tužioca:

- utvrđeno da je izvršenje nemoguće zbog činjenja tužene nakon zaključenja notarske isprave koja je osnov za pokretanje izvršnog postupka, slijedom čega je proglašeno nedopuštenim izvršenje po rješenju o izvršenju Osnovnog suda u Trebinju broj 95 0 I 067143 20 I od 25.11.2020. godine, ukinuto označeno rješenje o izvršenju i izvršni postupak obustavljen (stav 1.);
- obavezana tužena da tužiocu isplati iznos od 291.900,69 KM sa zakonskom zateznom kamatom i to: na iznos od 110.743,30 KM od dana 28.04.2016. godine, na iznos od 76.812,32 KM od 14.10.2016. godine do isplate, na iznos od 40.000,00 KM od 14.10.2016. godine do isplate, na iznos od 18.532,39 KM od 14.10.2016. godine do isplate, na iznos 45.812,68 KM od 14.10.2016. godine do isplate (stav 2.);
- obavezana tužena da tužiocu naknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 20.947,10 KM, a sve u roku do 30 dana računajući od prvog narednog dana nakon dostavljanja presude tuženoj (stav 3.).

Drugostepeni sud je odlučio o žalbi tužene izjavljenoj protiv označene prvostepene presude i donio je presudu broj 95 0 P 068635 22 Gž od 11.07.2022. godine, kojom je žalba tužene odbijena i prvostepena presuda potvrđena.

Ovaj Vrhovni sud je presudom broj 95 0 P 068635 22 Rev 08.11.2023. godine, odlučio o reviziji tužene izjavljenoj protiv presude Okružnog suda u Trebinju broj 95 0 P 068635 22 Gž od 11.07.2022. godine, tako što je revizija usvojena i ukinuta drugostepena presuda u dijelu odluke o tužbenom zahtjevu za isplatu iznosa od 291.900,69 KM sa zakonskom zateznom kamatom, te je ukinuta i odluka o troškovima postupka i u tom dijelu predmet je vraćen drugostepenom sudu na ponovno suđenje, dok su, u preostalom dijelu, obje nižestepene presude preinačene tako što je odbijen zahtjev kojim je traženo da se utvrdi da je izvršenje nemoguće, da se proglasi nedopuštenim i ukine rješenje o izvršenju (zahtjev bliže označen u stavu 1. izreke prvostepene presude).

Odlučujući u ponovnom postupku Okružni sud u Trebinju donio je presudu broj 95 0 P 068635 23 Gž 2 od 22.02.2024. godine, kojom je žalba tužene odbijena i presuda Osnovnog suda u Trebinju broj 95 0 P 068635 20 P od 21.03.2022. godine, potvrđena u dijelu kojim je usvojen tužbeni zahtjev tužioca i obavezana tužena da tužiocu isplati iznos od 291.900,69 KM sa zakonskom zateznom kamatom (stav 2. izreke), kao i u dijelu kojim je odlučeno o troškovima postupka (stav 3. izreke).

Obavezana je tužena da tužiocu naknadi troškove žalbenog postupka u iznosu od 4.705,90 KM, te je odbijen zahtjev tužioca za naknadu troškova za sastavljanje odgovora na žalbu u iznosu od 3.219,53 KM.

Blagovremeno izjavljenom revizijom tužena pobija drugostepenu presudu zbog povrede odredbi parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava. Predlaže da se osporena presuda preinači ili da se ukine.

Tužilac je dao odgovor na reviziju u kojem tvrdi da revizija nije osnovana i predlaže da se odbije.

Revizija je osnovana.

Prvostepeni sud je za odluku o predmetnom kondemnatornom zahtjevu temeljio na slijedećim činjenicama:

- da među parničnim strankama nije sporno da su Pavlović Internationa Bank (pravni prednik tužene), kao davalac kredita, i tužilac, kao korisnik kredita, zaključili Ugovor o dugoročnom kreditu broj [...] od 11.10.2010. godine (u daljem tekstu: Ugovor o kreditu);
- da je ovim ugovorom ugovoren dugoročni namjenski kredit za izgradnju industrijske hale za proizvodnju motornih ulja u iznosu od 300.000,00 KM, sa rokom otplate od 48 mjeseci, uz grejs period od 12 mjeseci, anuitetnu otplatu, i kamatnu stopu od 9,95% godišnje, s tim da posljednji anuitet ističe 30.09.2014. godine, da će se kredit puštati u tranšama, po potrebi, na zahtjev korisnika kredita;
- da su davalac i korisnik kredita zaključili dva aneksa naprijed označenog ugovora o kreditu, Aneks I broj [...] od 21.03.2012. godine (u daljem tekstu: Aneks I) kojim su stranke saglasno potvrdile da je stanje duga po predmetnom ugovoru o kreditu na dan zaključenja aneksa iznosilo 264.512,13 KM, da je ugovoren grejs period za otplatu ovog duga od 12 mjeseci i otplata u periodu od narednih 19 mjeseci tako da prvi anuitet dospijeva na naplatu 13.03.2013. godine, a posljednji 30.09.2014. godine; i Aneks II broj [...] od 07.11.2013. godine (u daljem tekstu

Aneks II), prema kojem preostala obaveza korisnika kredita na dan zaključenja aneksa iznosi 318.322,40 KM, da je otplata ovog duga ugovorena u periodu od 60 mjeseci sa grejs periodom od godinu dana tako da prvi anuitet dospijeva 31.12.2014. godine, a posljednji 30.11.2018. godine; da je tužena u ovom postupku navedene anekse dostavila u ovjerenoj fotokopiji od strane notara Ivane Ivanović u kojima je navedeno da su na ispravi svojeručni potpisi ugovarača, da je, nakon što je tužilac ukazao u podnesku od 17.11.2021. godine na neprofesionalno ponašanje notara, izvršila ispravku na ispravama tako što je brisana "svojeručnim"; da je tužena tek na glavnoj raspravi 03.02.2022. godine, dala na uvid sudu i tužiocu originalne anekse ugovora, pa je sud utvrdio da ovjerene fotokopije navedenih aneksa odgovaraju originalima;

- da se vještak grafolog Ismet Katana u pismenom nalazu i mišljenju od 27.12.2021. godine izjasnio da je Aneks I potpisao tužilac i da je isti potpisao pristupilac dugu R.T., a da je tužilac vjerovatno potpisao Aneks II, dok pristupilac dugu ovaj aneks nije potpisao; da je vještak prilikom saslušanja na ročištu za glavnu raspravu, nalaz pojasnio na način da je, prema pravilima struke, moguće izjašnjenje vještaka da određeno lice jeste potpisalo ispravu, i da postoje i podstadiji redoslijeda, vjerovatno jeste i vjerovatno. Kod stadija vjerovatno vještak je naveo da su uočljivi elementi odstupanja, ali zbog složenosti samog potpisa on odgovara nespornim potpisima.

- da je vještak ekonomske struke Danilo Škrba u pismenom nalazu i mišljenju od 04.01.2022. godine utvrdio da je banka uplatila na račun tužioca po predmetnom ugovoru o kreditu iznos od 300.000,00 KM; da je korisnik kredita iskoristio iznos od 190.000,00 KM; da je banka naplatila na ime kamate 110.000,00 KM više nego što je trebala i da je dva puta naplaćivala kamatu iz grejs perioda; da je dva puta isplatila iznos od po 20.000,00 KM sa računa korisnika kredita bez njegovog naloga, a po predračunu koji nije podoban za knjiženje u računovodstvu; banka nigdje nije knjižila iznos od 39.576,39 KM koji je uplaćen 12.03.2012. godine i da je dug na dan 21.03.2012. godine, kad je potpisan Aneks I ugovora, bio 264.512,13 KM, i da je istog dana izvršena uplata u iznosu od 39.576,99 KM, koja nigdje nije knjižena; da je vještak u spisu našao uplatnicu na iznos od 110.743,30 KM od 28.04.2016. godine koji je uplaćen na račun broj [...] kod banke u Trebinju, a da ta sredstva nigdje nisu evidentirana, a na uplatnici nije naznačeno na šta se ta uplata odnosi; da je korisnik kredita vratio banci iznos od 531.057,79 KM; pa je u cijelosti prihvaćen nalaz i mišljenje vještaka i utvrđeno da je korisnik kredita izmirio svoje obaveze po kreditu u cjelini i platio više u ukupnom iznosu od 291.900,69 KM.

Prvostepeni sud je utvrđenje iz nalaza i mišljenja vještaka grafologa doveo u vezu sa postupanjem tužene tokom postupka, koji se ogleda u tome što je sudu dostavila fotokopije predmetnih aneksa ugovora, a tek u fazi glavne rasprave originale istih, postupanjem notara Ivane Ivanović koja je u ovjerenim fotokopijama aneksa navela da su ih stranke svojeručno potpisale, te u vezu sa nalazom vještaka finansijske struke prema kojem je na dan 12.03.2012. godine uplaćen iznos od 39.576,99 KM koji kod tužene nigdje nije evidentiran, pa iz navedenih okolnosti prvostepeni sud zaključuje da tužilac, bez obzira na nalaz vještaka grafologa, nije potpisao Aneks I ugovora, a da se na nalazu istog vještaka ne može temeljiti pouzdan zaključak da je tužilac potpisao Aneks II ugovora.

Osim toga prvostepeni sud nalazi da je tužena banka postupala nesavjesno, nepošteno, nije postupala sa pažnjom dobrog stručnjaka u izvršavanju svojih obaveza, nije poštovala ravnopravnost odnosa korisnika kredita, odnosno nije poštovala načela sadržana u Zakonu o bankama Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj 44/03, 74/04, 116/11, 5/12 i 59/13 - u daljem tekstu: ZB), koji je bio na snazi u vrijeme zaključenja predmetnog ugovora o kreditu. Postupanje tužene banke suprotno navedenim načelima se ogleda u tome što nijednu tranšu kredita nije pustila na zahtjev korisnika kredita, iako ju je na to obavezivala

odredba čl. 2. tač. 2.3. predmetnog ugovora o kreditu, te odredba čl. 21. stav 1. i 2. Zakona o unutrašnjem platnom prometu ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj 52/12, 92/12, 58/19 i 38/22 – u daljem tekstu ZUPP) kojom je regulisan način i oblici plaćanja.

Na navedenim razlozima prvostepeni sud temelji zaključak da su Aneks I i Aneks II predmetnog ugovora o kreditu apsolutno ništavi u smislu odredbi člana 10, 11, 26. i 28. stav 2. Zakona o obligacionim odnosima ("Službeni list SFRJ", br. 29/78, 39/85 i 57/89, te "Službeni glasnik Republike Srpske", br. 17/93, 3/96, 39/03 i 74/04 – u daljem tekstu: ZOO), da na ništavost sud pazi po službenoj dužnosti saglasno odredbi čl. 109. ZOO, da je sud ovlašten da poništi svaki ugovor koji je suprotan pravilima morala i dobrim običajima, ukoliko u toku postupka utvrdi da su povrijeđena ta pravila, bez obzira što tužilac nije istakao takav tužbeni zahtjev.

Zahtjev za isplatu iznosa od 291.900,69 KM usvojen je primjenom pravila o neosnovanom obogaćenju s pozivom na odredbu člana 210. ZOO, te je prvostepeni sud našao da nije osnovan prigovor zastarjelosti u smislu čl. 371. ZOO, s obzirom da je tužba podnesena 24.12.2020. godine, a da se radi o sticanju bez osnova u periodu od 28.04.2016. godine do 14.10.2016. godine.

U ponovnom postupku drugostepeni sud je održao raspravu, na kojoj je ponovo saslušan vještak ekonomske struke Danilo Škrba, te je utvrđeno da je vještak ostao kod pismenog nalaza i mišljenja, s tim da je naveo da je iznos od 110.743,00 KM (za koji je u pismenom nalazu naveo da je plaćen na račun banke [...]) uplaćen na račun tužioca i to tako što je A. B. izvršio konverziju 64.000,00 \$ u KM, i iznos od 110.743,00 KM prenio na tekući račun B.T. i da je za tužioca uplatio sa svog tekućeg računa 110.743,00 KM na račun banke.

Nadalje, je drugostepeni sud našao da je vještak na raspravi pred drugostepenim sudom dao obrazloženje kako je utvrdio da dug po osnovu kredita nije postojao u vrijeme zaključenja Aneksa I ugovora tako što je naveo: da je u svom pismenom nalazu utvrdio da su namjenski stvarno utrošena sredstva iz odobrenog kredita u iznosu od 190.068,52 KM; da je na taj iznos obračunao ugovorenu kamatu od 9,95% za grejs period od 12 mjeseci od 11.10.2010. do 30.09.2011. godine i da taj iznos kamate iznosi 10.524,33 KM; da je glavni dug i kamatu objedinio iz grejs perioda i to iznosi 200.592,85 KM, što čini osnovicu za izradu otplatnog plana (da je ovo ukupan dug koji je nastao do 21.03.2012. godine – kada je zaključen Aneks I); da je otplatni plan uradio na 36 mjeseci po kamatnoj stopi od 9,95% za period od 31.10.2011. godine do 30.09.2014. godine, a da je obaveza korisnika kredita bila da plaća mjesečnu ratu kredita u iznosu od 6.467,86 KM; da je korisnik kredita na osnovu otplatnog plana trebao vratiti kredit u iznosu od 232.842,93 KM, do 30.09.2014. godine; da korisnik kredita nije na vrijeme počeo plaćati rate kredita počev od 31.10.2011. godine u mjesečnom iznosu od 6.467,86 KM, i da je u jednom iznosu uplatio 12.03.2012. godine 39.576,99 KM, što znači da je ovom uplatom uplatio 5 zaostalih rata kredita, a to znači za oktobar, novembar i decembar 2011. i januar i februar 2012. godine, te je na dan 12.03.2012. godine bio u pretplati 7.246,69 KM; da to znači da iz ovog iznosa pretplate koja je utvrđena može pokriti još jednu ratu za mart i jedan dio za april 2012. godine, a ovo znači da iznos duga u Aneksu I nije tačno naveden; da je vještak zaključio u svom izjašnjenju da dug od 264.512,13 KM prema Aneksu I od 21.03.2012. godine nije toliko iznosio kada se vidi iz plana otplate (koji je sačinio vještak) da je krajnji dug iznosio 232.842,39 KM na dan 30.09.2014. godine.

Na prednjem utvrđenju drugostepeni sud temelji stanovište da je pravilan zaključak prvostepenog suda o tome da je nalaz i mišljenje vještaka ekonomske struke potpun, objektivan i prihvatljiv dokaz.

Drugostepeni sud, je našao da je Aneks I, zaključen u pismenoj formi i potpisan od strane ugovarača, pa zaključuje da se radi o ugovoru koji je formalno pravno valjan u smislu odredbe člana 1066. ZOO u vezi sa članom 1065. istog zakona. Nalazi da u konkretnom slučaju nisu ispunjeni uslovi ni za ništavost Aneksa I u smislu odredbi člana 28. u vezi sa 26. ZOO, kao ni razlozi za ništavost shodno odredbama člana 10. i člana 11. ZOO, ali nalazi da je predmetni Aneks I ništav zbog njegovog sadržaja, odnosno zbog toga što na dan zaključenja Aneksa I (21.03.2012. godine), dug po osnovu Ugovora o kreditu (na koji ugovor se sporni aneks odnosi) u iznosu od 264.512,13 KM, nije postojao. Ovaj zaključak drugostepeni sud temelji na nalazu vještaka ekonomske struke i njegovoj izričitoj tvrdnji da na dan zaključenja Aneksa I (21.03.2012. godine) korisnik kredita (tužilac) nije imao nikakve obaveze da plaća rate kredita, i da je na taj dan bio u preplati 7.246,69 KM.

Drugostepeni sud je imao u vidu odredbu člana 3. stav 2. Zakona o visini stope zatezne kamate („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 19/01, 52/06 i 103/08), koji je bio na snazi u vrijeme zaključenja ugovora o kreditu, kojom je propisano da dužnik koji zakasni sa ispunjenjem novčane obaveze duuguje, pored glavnice i zateznu kamatu na iznos duga do dana isplate po stopi zatezne kamate koja se sastoji od stope rasta potrošačkih cijena za period za koji se računa zatezna kamata i fiksne stope od 0,05% dnevno.

Obrazloženo je da su odredbe o zateznoj kamati imperativne prirode, zbog čega stranke ne mogu ugovarati zateznu kamatu drukčiju od zakonom propisane, što se odnosi i na potraživanje zakonske zatezne kamate iz ugovora o bankarskom kreditu. Slijedom toga drugostepeni sud je zaključio da je odredba člana 3. tačka 3.6. Ugovora o kreditu, kojom je ugovoreno da korisnik kredita u slučaju docnje sa ispunjenjem svojih obaveza prema banci u rokovima definisanim ovim ugovorom plaća kamatu po stopi 24%, ništava jer je protivna naprijed navedenoj odredbi ZZK.

Nadalje, se drugostepeni sud pozvao na odredbu člana 105. stav 1. ZOO, prema kojoj ništavost neke odredbe ugovora ne povlači za sobom ništavost samog ugovora ako on može opstati bez ništave odredbe i ako ona nije bila ni uslov ugovora ni odlučujuća pobuda zbog koje je ugovor zaključen. Slijedom toga je obrazložio da je vještak ekonomske struke u pismenom nalazu i mišljenju jasno naveo način obračuna zatezne kamate iskazavši tu kamatu po fiksnoj stopi od 0,05% dnevno, te posebno rast potrošačkih cijena, koja stopa je prema tabelarnom prikazu za pojedine mjesece najčešće iznosila 0, pa najviše do 0,9 u obračunskom periodu, tako da je očigledno rast potrošačkih cijena bio veoma nizak prema zvaničnim statističkim podacima koji su objavljeni u "Sužbenom glasniku Republike Srpske".

Slijedom navedenog drugostepeni sud nalazi da je nalazom i mišljenjem vještaka ekonomske struke pravilno utvrđena visina predmetnog potraživanja i da pravni osnov za isplatu glavnog potraživanja leži u odredbi člana 210. ZOO, pa je odbijena žalba tužene protiv odluke o zahtjevu tužioca za isplatu iznosa od 291.900,69 KM sa kamatom.

Nižestepene presude, u pobijanom dijelu, nisu pravilne.

Revizija osporava nalaz i mišljenje vještaka ekonomske struke i tvrdi da je nalaz nerazumljiv, nejasan, nestručan i suprotan sadržaju izvedenih dokaza. U reviziji se ističe da se

vještak bavio pravnim pitanjima, naveo netačne podatke, i time tuženoj pričinio štetu zbog čega je tužena dana 24.01.2024. godine protiv vještaka podnijela tužbu Osnovnom sudu u Sokocu Odjeljenje Istočno Sarajevo, da je o tome obavješten drugostepeni sud na raspravi pred tim sudom i da su shodno tome bili ispunjeni uslovi za isključenje vještaka ekonomske struke iz odredbe člana 357. stav 1. tačka 4. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09, 61/13, 109/21 i 27/24 – u daljem tekstu: ZPP) u vezi sa članom 153. stav 1. istog zakona.

Nadalje se u reviziji navodi da je drugostepeni sud pogrešno ocjenio nalaz vještaka ekonomske struke i da drugostepenoj odluci nedostaju činjenični i pravni razlozi za primjenu odredbe člana 210. ZOO na kojoj je utemeljena pobijana usvajajuća odluka o tužbenom zahtjevu.

Prema stanju spisa ove parnice (sadržaju tužbe odgovora na tužbu i izvedenih dokaza) ovaj spor je spor koji je nastao povodom ugovora o kreditu zaključenog između tužioca, kao korisnika kredita i pravnog prednika tužene kao davaoca kredita, zbog toga su za razrješenje ove pravne stvari bitne odredbe ZOO koje se odnose na zasnivanje obligacionog odnosa na temelju ugovora.

Odredbom člana 1065. ZOO propisano je da se ugovorom o kreditu banka obavezuje da korisniku kredita stavi na raspolaganje određeni iznos novčanih sredstava, na određeno ili neodređeno vreme, za neku namjenu ili bez utvrđene namjene, a korisnik se obavezuje da banci plaća ugovorenu kamatu i dobijeni iznos novca vrati u vrijeme i na način kako je utvrđeno ugovorom.

Prema odredbi člana 1066. ZOO ugovor o kreditu mora biti zaključen u pismenoj formi (stav 1.), te se ugovorom o kreditu utvrđuje iznos, kao i uslovi davanja, korištenja i vraćanja kredita (stav 2.).

Formalni ugovor kod koga je potrebno sastaviti odgovarajuću ispravu zaključen je u trenutku kad tu ispravu potpišu sva lica koja se njome obavezuju (član 72. stav 1. ZOO).

Shodno navedenim odredbama materijalnog prava ugovor o kreditu je konsezualni, obostrano teretan ugovor po kojem obje ugovorne strane imaju poziciju dužnika i povjerioca. Ugovor o kreditu je i formalni ugovor, te se za njegov nastanak zahtijeva pismena forma, a isto važi i za naknadne izmjene ugovora.

Prilikom zaključenja ugovora, kao izvora obligacije, važe načela obligacionog prava, sloboda ugovaranja (član 10. ZOO), ravnopravnosti ugovornih strana (član 11. ZOO), savjesnosti i poštenja (član 12. ZOO), zabrane vršenja prava suprotno cilju koga je ono zakonom priznato ili ustanovljeno (član 13. ZOO), dužnost ispunjenja ugovornih obaveza (član 17. ZOO), ispunjenje obaveza sa pažnjom dobrog privrednika i dobrog domaćina (član 18. ZOO).

U činjeničnim navodima tužbe tužilac je naveo da je sa bankom koja je pravni prednik tužene zaključio Ugovor o kreditu dana 11.10.2010. godine; da je banka na njegov račun prenijela ugovoreni iznos kredita od 300.000,00 KM; da je on iskoristio iznos od 260.000,00 KM, jer je banka na račun IBD B., dana 27.10.2010. godine i 24.12.2010. godine, sa računa tužioca prenijela iznose od po 20.000,00 KM suprotno ZB i ZUPP, te da je ugovorom o kreditu ugovorena zakonska zatezna kamata za slučaj zakašnjenja od 24%.

Tokom postupka (na pripremnom ročištu održanom dana 28.09.2021. godine) tužilac je tvrdio da je banka sa njegovog računa neovlašteno naplatila i iznose od 36.178,68 KM naplaćen dana

09.11.2010. godine i iznos od 8.478,87 KM naplaćen dana 09.11.2010. godine, odnosno da su nesporno utrošena sredstva iz ugovora o kreditu od 10.11.2010. godine u iznosu od 190.068,25 KM i da je tužilac na ime otplate kredita uplatio iznos od 420.314,67 KM prema Specifikaciji – pregled uplata za kredit broj [...] od 11.10.2010. godine (u daljem tekstu: Specifikacija uplata). Činjenični navodi tužbe dopunjeni su i tvrdnjom da tužilac nije potpisao Aneks I i Aneks II Ugovora o kreditu.

Tužena je osporila tužbeni zahtjev tužioca tvrdnjom da je kredit isplaćen saglasno Ugovoru o kreditu, da tužilac nije uredno otplaćivao kredit i da su iz tog razloga sačinjeni Aneks I i Aneks II Ugovora o kreditu, da je ugovor raskinut i da je banka tražila otplatu neisplaćenog dijela kredita.

Radi dokazivanja činjeničnih tvrdnji tužbe tužilac je predložio vještačenje po vještaku ekonomske struke te je predloženo da se vještak izjasni: koja je namjena sredstava iz Ugovora o kreditu; kada i u kom iznosu su puštana sredstva u tranšama i na osnovu koje dokumentacije i da li je banka puštala tranše u skladu sa namjenom kredita; za koje namjene su utrošena sredstva iz puštenih tranši; da se utvrdi dokumentovano u pogledu isplatnica i namjene za svako pojedino trošenje koliko je namjenski utrošeno sredstava, a posebno za sredstva bliže označena u činjeničnim navodima tužbe; da se obračuna kamata u grejs periodu korištenja kredita za nesporno utrošena sredstva u iznosu od 190.068,52 KM korištena za izgradnju objekta; da sačini plan otplate kredita za nesporno utrošeni iznos uvećan za obračunatu kamatu u grejs periodu, po ugovorenoj kamatnoj stopi od 9,95% i rokom otplate od 36 mjeseci u skladu sa Ugovorom o kreditu; da utvrdi stanje duga na osnovu anuitetnog plana sa obračunatom zakonskom zateznom kamatom i uplaćenih sredstava u ukupnom iznosu od 420.314,67 KM prema podacima iz Specifikacije.

Prvostepeni sud je rješenjem broj 95 0 P 068635 20 P, za vještaka ekonomske struke odredio Danila Škrbu (u daljem tekstu: vještak ekonomske struke), te mu je dao zadatak koji odgovara predmetu i obimu vještačenja koji je predložio tužilac na pripremnom ročištu 28.09.2021. godine.

Vještak ekonomske struke je sačinio pismeni nalaz i mišljenje, te je saslušan na ročištu pred prvostepenim i kao i na ročištu pred drugostepenim sudom koje je prethodilo donošenju osporene odluke. Nalaz vještaka u cjelosti je prihvaćen od strane nižestepenih sudova.

Tužena u reviziji tvrdi da su u žalbenom postupku bili ispunjeni uslovi za isključenje vještaka ekonomske struke iz odredbi člana 357. stav 1. tačka 4. ZPP, jer je tužena protiv vještaka podnijela tužbu za naknadu štete.

U odredbi člana 375. ZPP taksativo su navedeni razlozi za isključenje sudije koji su apsolutne prirode, te je tačkom 4) propisano „ako između sudije i stranke teče neka druga parnica“. Razlozi iz navedene odredbe ZPP odnose se i na vještake po odredbi člana 153. stav 1. ZPP.

Tužena je, prema navodima revizije i stanju spisa, protiv vještaka ekonomske struke Danila Škrbe, kod Osnovnog suda u Sokocu, Odjeljenje Istočno Sarajevo, podnijela tužbu radi naknade štete pričinjene predmetnim vještačenjem, dana 24.01.2024. godine. Rasprava pred drugostepenim sudom u ovom parničnom predmetu otvorena je rješenjem tog suda od 22.12.2023. godine, a ročište zakazano za dan 06.02.2024. godine i navedenog dana održano, te je na istom saslušan vještak ekonomske struke koji je ostao kod datog nalaza.

Parnični postupak pokreće se tužbom (član 53. stav 1. ZPP). Parnica počinje da teče dostavljanjem tužbe tuženom (član 60. stav 1. ZPP).

Razlog za isključenje vještaka, na koji se poziva revizija (člana 357. stav 1. tačka 4. ZPP) odnosi na parnicu koja teče između stranke i vještaka, što u smislu odredbe člana 60. stav 1. ZPP podrazumijeva da je tužba dostavljena tuženom. Ovdje je u žalbenom postupku, prije održavanja ročišta pred drugostepenim sudom tek podnesena tužba protiv vještaka, koji je nalaz sačinio u toku prvostepenog postupka, pa se ne može se prihvatiti revizijska tvrdnja da su u žalbenom postupku, prilikom ponovnog izvođenja dokaza koji je već izveden pred prvostepenim sudom, bili ispunjeni uslovi za isključenje vještaka ekonomske struke.

Nižestepeni sudovi su u cjelosti prihvatili nalaz vještaka ekonomske struke i njegove iskaze te su na mišljenju vještaka utemeljili zaključak da se potraživanje iz predmetnog kondemnatornog zahtjeva u iznosu od 291.900,69 KM sastoji od: preplate glavnice predmetnog kredita u iznosu od 76.812,32 KM; uplate koju je tužilac izvršio dana 28.04.2016. godine na tekući račun banke broj [...], u svrhu uplate kredita u iznosu od 110.743.30 KM, a koju banka nije evidentirala; isplate po predračunu broj [...] u ukupnom iznosu od 40.000,00 KM, koja je izvršena u korist trećeg lica; više obračunate i naplaćene kamate u grejs periodu u iznosu od 18.532,39 KM; i anuiteta koje je naplatila banka sa računa tužioca u ukupnom iznosu od 45.812,68. KM.

Suštinski je prihvatanjem nalaza vještaka ekonomske struke izmjenjena obaveza tužioca iz Ugovora o kreditu na način da je ista smanjena zbog povrede ugovora koje je počinila banka, prihvaćeno je da je obligacioni odnos prestao otplatom kredita od strane tužioca, te da su slijedom toga nastale naprijed navedene novčane obaveze tužene, a da za to u drugostepenoj odluci nisu dati činjenični niti pravni razlozi, kako to pravilno tvrdi revizija.

Po ocjeni ovoga suda revizija osnovano ukazuje da je nalaz vještaka ekonomske struke pogrešno ocjenjen, jer isti nije doveden u vezu sa sadržajem drugih izvedenih dokaza. Izostala je analiza činjenične građe u kojoj su sadržane činjenice relevantne za odluku o predmetnom zahtjevu i pravna ocjena činjeničnih tvrdnji koje je iznio vještak u nalazu, što se sve kvalifikuje kao pogrešna primjena materijalnog prava.

Ocjenom sadržaja Ugovora o kreditu utvrđeno je da je tužilac, kao korisnik kredita, sa pravnim prednikom tužene, kao davaocem kredita, zaključio predmetni Ugovor o kreditu 11.10.2010. godine i da mu je odobren kredit u iznosu od 300.000,00 KM, da je namjena kredita za izgradnju industrijske hale, da se korisnik kredita obavezuje da kredit koristi isključivo za ugovorenu namjenu i da banka ima pravo kontrole namjenskog korištenja kredita (član 1. ugovora). Članom 2. predmetnog ugovora ugovoreno je da su stranke saglasne da se kredit pušta u korištenje prenosom novčanih sredstava na transakcioni račun korisnika kredita broj [...], koji se vodi kod banke i da će se kredit puštati u tranšama, po potrebi, na zahtjev korisnika kredita. Ugovorena je kamatna stopom od 9,95% godišnje, pravo banke na obračun i naplatu kamate i da će korisnik kredita za slučaj docnje u isplati ugovora o kreditu banci platiti kamatu od 24% (član 3. ugovora). Ugovorena je otplata kredita u anuitetima (glavnica i kamata), rokom otplate od 48 mjeseci, grejs periodom od 12 mjeseci (član 5. ugovora). Članom 6. ugovora ugovoreno je da je banka ovlaštena sva svoja dospjela, a nepodmirena potraživanja po ugovoru o kreditu, naplatiti prebijanjem, kompenzacijom iz KM sredstava na svim računima korisnika kredita koji se vode kod banke.

Aneks I Ugovora o kreditu stranke su zaključile 21.03.2012. godine. Ovim aneksom stranke su ugovorile da je stanje duga po Ugovoru o kreditu na dan zaključenja aneksa iznosi 264.512,13 KM, da je ugovoren grejs period za otplatu ovog duga od 12 mjeseci i otplata u periodu od narednih 19 mjeseci tako da prvi anuitet dospijeva na naplatu 13.03.2013. godine, a posljednji 30.09.2014. godine.

Iz nalaza vještaka grafologa utvrđeno je da je tužilac potpisao navedeni aneks ugovora, pa je slijedom toga valjalo zaključiti da je Aneks I formalno pravno valjan.

Aneks II zaključen je 07.11.2013. godine, a istim je ugovoreno da preostala obaveza korisnika kredita na dan zaključenja aneksa iznosi 318.322,40 KM, da je otplata ovog duga ugovorena u periodu od 60 mjeseci sa grejs periodom od godinu dana tako da prvi anuitet dospijeva 31.12.2014. godine, a posljednji 30.11.2018. godine.

Vještak grafolog, u pogledu vjerodostojnosti potpisa tužioca na ovom aneksu ugovora izjasnio se da je tužilac vjerovatno potpisao isti. Kako je za zaključak o autentičnosti potpisa potrebna izvjesnost, odnosno utvrđenje da tužilac jeste potpisao ispravu, to proizilazi da Aneks II nije formalno pravno valjan u smislu odredbe člana 1066. ZOO u vezi sa članom 72. stav 1. ZOO.

Iz nalaza vještaka ekonomske struke proizilazi da je banka ugovoreni iznos sredstava od 300.000,00 KM prenijela na račun tužioca i da je prenos izvršen u 5 tranši i na 5 partija kredita i to: I tranša, partija broj 63, iznos od 25.000,00 KM, prenesen 27.10.2010. godine; II tranša, partija broj 54, iznos od 100.000,00 KM, prenesen 09.11.2010. godine; III tranša, partija broj 36, iznos od 25.000,00 KM, prenesen 24.12.2010. godine; IV tranša, partija broj 27, iznos od 100.000,00 KM, prenesen 07.04.2011. godine; V tranša, partija broj 18, iznos od 50.000,00 KM, prenesen 15.06.2011. godine.

Ovaj dio nalaza vještaka, kad se isti ocjeni zajedno sa sadržajem Ugovora o kreditu kojim je ugovorena isplata kredita u tranšama po potrebi i zahtjevu korisnika kredita (član 2. ugovora) predstavlja osnov za zaključak da je banka ispunila svoju ugovornu obavezu iz ugovora o kreditu tako što je tužiocu na njegov račun isplatila iznos od 300.000,00 KM zaključno sa 15.06.2011. godine.

Vještak ekonomske struke tvrdi da banka ne posjeduje zahtjeve tužioca za isplatu tranši kredita, odnosno da mu isti nisu dati na uvid. S obzirom da nije sporno da je ugovoreni iznos kredita u cjelosti isplaćen na depozitni račun tužioca i da je tužilac, poslije ispunjenja ugovora od strane banke, dana 21.03.2012. godine, potpisao Aneks I, ima se smatrati da je korisnik kredita odobrio isplatu navedenih tranši u smislu sadržaja člana 2. Ugovora o kreditu, odnosno da su sredstva isplaćena u skladu sa potrebom korisnika kredita i po njegovom zahtjevu kako je to ugovoreno navedenom odredbom ugovora. Slijedom toga ne stoji navedena tvrdnja vještaka o neurednom ispunjenju ugovorne obaveze banke, niti ima mjesta zaključku da su na štetu tužioca povrijeđena načela iz odredbi člana 11. i 12. ZOO.

Ocjenom nalaza vještaka utvrđeno je da je banka sa računa tužioca naplatila iznos od 36.178,68 KM, dana 09.11.2010. godine, na ime otplate anuiteta kredita, te je na ime podmirenja anuiteta kredita dana 02.11.2011. godine sa računa tužioca naplaćen iznos od 9.634,00 KM, odnosno ukupno radi otplate kredita naplatila iznos od 45.812,68. KM.

Ugovorom o kreditu (član 6.) banka je bila ovlaštena da dospjela, a nepodmirena potraživanja iz ugovora o kreditu naplati sa svih računa korisnika kredita, bez njegove posebne saglasnosti i samo uz naknadnu obavjest korisnika kredita.

S obzirom da su navedene isplate izvršene u novembru 2010. godine i u novembru 2011. godine, a da je Aneks I zaključen 21.03.2012. godine, te da je istim ugovoren ukupan dug po osnovu kredita na dan zaključenja aneksa u iznosu od 264.512,13 KM, ima se smatrati da je

zaključenjem aneksa tužilac obavješten o naplati anuiteta sa njegovog računa i da su iste izvršene na ime otplate kredita u skladu sa ugovorenim ovlaštenjem banke.

Aneksom I ugovoren je novi grejs period za otplatu duga u iznosu od 264.512,13 KM i to u trajanju od 12 mjeseci i otplata u periodu od narednih 19 mjeseci. Stoga nije prihvatljiva tvrdnja vještaka da je banka neovlašteno dva puta obračunala kamatu za grejs period, odnosno da je neovlašteno naplatila kamatu za grejs period u iznosu od 18.532,39 KM, jer je po ugovoru i Aneksu I bila ovlaštena obračunati kamatu za dva grejs perioda i obračunatu kamatu, po članu 6. Ugovora o kreditu, bila ovlaštena naplatiti sa računa tužioca. Ovo postupanje banke je u skladu sa odredbom člana 10. ZOO i nema mjesta zaključku da je na štetu tužioca prekršena odredba člana 13. ZOO.

Nalaz vještaka ekonomske struke u dijelu u kojem je utvrđen ukupan dug iz ugovora o kreditu temelji se na iznosu kredita 190.068,52 KM (navedeni iznos utrošen je za plaćanje radova, materijala i ostale uplate, koje je vještak prikazao u tabeli na strani 5. nalaza, kolona 5 – nesporno utrošena sredstva po kreditu), koji je tužilac naveo kao nesporni iznos kredita s tvrdnjom da je isti utrošen za izgradnju hale. Nadalje je vještak koristio Specifikaciju uplata po kojoj je tužilac uplati ukupan iznos od 420.314,67 KM (koju je također dostavio tužilac kao nesporne uplate).

Navedeni iznos od 190.068,52 KM (nesporno utrošena sredstva) vještak je uvećao za kamatu obračunatu na isti iznos u grejs periodu u iznosu od 10.524,33 KM, pa je tako utvrdio ukupan iznos duga po kreditu u iznosu od 200.592,85 KM (prikazano u tabeli 1. i 2. na strani 8 nalaza). koji je bio osnova za izradu anuitetnog plana (plana otplate). Planom otplate, koji je sačinio vještak, je obračunata ugovorena kamata od 9,95% utvrđena visina anuiteta u iznosu od 6.467,86 KM, odnosno da ukupan dug koji čini glavnica i redovna (ugovorena) kamata iznosi 232.842,93 KM, uračunata uplata izvršena na dan 12.03.2012. godine u iznosu od 39.576,99 KM, te obračunata zakonska zatezna kamata, te se vještak izjasnio da je tužilac na dan dospeljeća kredita (30.09.2014. godine) bio dužan iznos od 171.902,07 KM na ime glavnice, iznos od 22.804,81 KM na ime ugovorene kamate i iznos od 46.154,10 KM na ime zakonske zatezne kamate, odnosno da je na dan dospeljeća kredita bio dužan ukupan iznos od 240.930,98 KM. Nadalje je vještak na temelju Specifikacije uplata našao da je tužilac u periodu od 24.10.2014. godine do 14.10.2016. godine izvršio ukupno 7 uplata u ukupnom iznosu od 380.737,50 KM, kao i da je zajedno sa uplatom od 12.03.2012. godine, na ime otplate kredita platio iznos od 420.314,49 KM, odnosno da je na dan zadnje uplate anuiteta 14.10.2016. godine, dug po predmetnom kreditu bio preplaćen (više plaćen) u iznosu od 76.812,32 KM.

Kod naprijed navedenog pismenog nalaza i mišljenja, vještak je ostao na raspravi kod drugostepenog suda, te je nalaz branio tvrdnjom da ukupan dug ugovoren Aneksom I (u iznosu od 264.512,13 KM) na dan zaključenja Aneksa I (21.03.2012. godine) nije postojao.

Navedeni dio nalaza vještaka zasniva se na iznosu kredita od 190.068,52 KM, vještak je na ovaj iznos obračunao ugovorenu i zakonsku zateznu kamatu zbog zakašnjenja u plaćanju, na navedeni iznos. Ovako dat nalaz i mišljenje, suprotno zaključku drugostepenog suda, ne može dovesti u pitanje sadržaj Aneksa I, iz prostog razloga što dug iz predmetnog Ugovora o kreditu (za ugovoreni i isplaćeni kredit od 300.000,00 KM) nije bio predmet vještačenja.

U spisu su planovi otplate kredita za svaku od 5 tranši kredita, kao i finansijska dokumentacija – kartica komitenta izdana na dan 19.11.2020. godine (analitičke kartica) za svaku partiju kredita, na koje ukazuje tužena u žalbi.

Navedene dokaze je ponudio tužilac, te izveo dokaz čitanjem istih.

Prema planu otplate za I tranšu, partija broj [...] (u nalazu vještaka tranša 63), iznos od 25.000,00 KM, isplata kredita 27.10.2010. godine, obračunata je i u planu otplate obračunata i navedena mjesečna kamata za grejs period, utvrđena je visina anuiteta 801,10 KM, glavnica i kamata.

Uz plan otplate za navedenu partiju kredita priložena je i kartica komitententa za istu partiju u kojoj je evidentirana otplata kredita, kao i obračun zakonske zatezne kamate, te iz ovog dokaza proizilazi da je dug po osnovu kredita na navedenoj partiji kredita podmiren dana 31.10.2016. godine uplatom iznosa od 1.674,80 KM i da je ukupno plaćeno potraživanje na ovoj kartici komitenta 41.041,61 KM, kao i da je partija ugašena.

Prema planu otplate za II tranšu, partija broj [...] (u nalazu vještaka tranša 54), iznos od 100.000,00 KM, isplata kredita 09.11.2010. godine, obračunata je i u planu otplate navedena mjesečna kamata za grejs period, utvrđena je visina anuiteta 3.204,04 KM, glavnica i kamata. Uz plan otplate za navedenu partiju kredita priložena je i kartica komitententa za istu partiju u kojoj je evidentirana otplata kredita, kao i obračun zakonske zatezne kamate, te iz ovog dokaza proizilazi da je dug po osnovu kredita na navedenoj partiji kredita podmiren dana 31.10.2016. godine uplatom iznosa od 17.717,31 KM i da je ukupno plaćeno potraživanje na ovoj kartici komitenta 168.710,54 KM, kao i da je partija ugašena.

Prema planu otplate za III tranšu, partija broj [...] (u nalazu vještaka tranša 36), iznos od 25.000,00 KM, isplata kredita 24.12.2010. godine, obračunata je i u planu otplate navedena mjesečna kamata za grejs period, utvrđena je visina anuiteta 801,10 KM, glavnica i kamata. Uz plan otplate za navedenu partiju kredita priložena je i kartica komitententa za istu partiju u kojoj je evidentirana otplata kredita, kao i obračun zakonske zatezne kamate, te iz ovog dokaza proizilazi da je dug po osnovu kredita na navedenoj partiji kredita podmiren dana 31.10.2016. godine uplatom iznosa od 1.672,91 KM i da je ukupno plaćeno potraživanje na ovoj kartici komitenta 40.660,76 KM, kao i da je partija ugašena.

Prema planu otplate za IV tranšu, partija broj [...] (u nalazu vještaka tranša 27), iznos od 100.000,00 KM, isplata kredita 07.04.2011. godine, obračunata je i u planu otplate navedena mjesečna kamata za grejs period, utvrđena je visina anuiteta 2.666,90 KM, glavnica i kamata. Uz plan otplate za navedenu partiju kredita priložena je i kartica komitententa za istu partiju u kojoj je evidentirana otplata kredita, kao i obračun zakonske zatezne kamate, te iz ovog dokaza proizilazi da je ukupno potraživanje na ovoj kartici komitenta 222.549,46 KM, kao i da je podmiren dio potraživanja u iznosu od 103.832,91 KM i da neizmireno potraživanje u iznosu od 118.716,55 KM.

Prema planu otplate za V tranšu, partija broj [...] (u nalazu vještaka tranša 18), iznos od 50.000,00 KM, isplata kredita 15.06.2011. godine, obračunata je i u planu otplate navedena mjesečna kamata za grejs period, utvrđena je visina anuiteta 1.602,20 KM, glavnica i kamata. Uz plan otplate za navedenu partiju kredita priložena je i kartica komitententa za istu partiju u kojoj je evidentirana otplata kredita, kao i obračun zakonske zatezne kamate, te iz ovog dokaza proizilazi da je dug po osnovu kredita na navedenoj partiji kredita podmiren dana 31.10.2016. godine uplatom iznosa od 5.762,07 KM i da je ukupno plaćeno potraživanje na ovoj kartici komitenta 80.865,98 KM, kao i da je partija ugašena.

Iz kartica komitenta proizilazi da je tužilac na ime otplate kredita i obračunate zakonske zatezne kamate banci platio ukupan iznos od 435.111,80 KM (I tranša 41.041,61 KM + II tranša 168.710,54 KM + III tranša 40.660,76 KM + IV tranša (plaćen dio) 103.832,91 KM + V tranša

80.865,98 KM) i da je ostao neotplaćen iznos od 118.716,55 KM koji se odnosi na IV tranšu kredita.

Naprijed navedene isprave nisu bile predmet vještačenja, prema predmetu i obimu vještačenja koji je predložio tužilac i za koji je sud vezan u smislu odredbe člana 148. ZPP u vezi sa članom 7. stav 1. istog zakona.

Međutim iz ovih dokaza, kad se iste dovedu u vezu sa sadržajem nalaza vještaka, proizilazi neprihvatljivom tvrdnja vještaka da na dan zaključenja Aneksa I, (21.03.2012. godine), dug po osnovu kredita nije postojao, kao i da je tužilac uplatama u ukupnom iznosu od 420.314,67 KM, preplatio predmetni kredit za iznos od 76.812,32 KM.

Prema nalazu i iskazu vještaka ekonomske struke datom pred prvostepenim sudom, vještak je u spisu pronašao i uplatu na tekući račun broj [...] izvršenu 28.04.2016, u iznosu od 110.743.30 KM, koja prema iskazu vještaka na ročištu pred prvostepenim sudom predstavlja uplatu izvršenu na račun banke kao 6 tranša kredita (tranša broj 89), pa je vještak zaključio da je tužilac sa ovom uplatom na ime otplate kredita platio ukupan iznos od 531.057,79 KM.

Iz pismene isprave (nalog banke sa naprijed navedenim brojem račun) koja je u spisu, proizilazi da je na navedenom računu banka izvršila konverziju valute, te je označeno da se radi o usluzi.

U iskazu datom na raspravi pred drugostepenim sudom vještak navodi da je naprijed navedeni devizni račun A.B., da je ovom uplatnicom izvršena konverzija 65.000,00 \$ dolara i da je nakon konverzije A.B. 28.04.2016. godine izvršio uplate kredita tužioca.

Vještak je za ovu tvrdnju ponudio karticu komitenta koja glasi na ime A.B. - račun broj [...], iz koje proizilazi da su sa tog računa izvršene uplate na ime tužioca na slijedeće račune (partije kredita): račun broj [...], uplaćen iznos od 5.000,00 KM; račun broj [...], uplaćen iznos od 5.000,00 KM; račun broj [...], uplaćen iznos od 15.000,00 KM; račun broj [...], uplaćen iznos 35.000,00 KM; i račun broj [...], uplaćen iznos od 40.000,00 KM.

Iz navedenog proizilazi da je vještak pred drugostepenim sudom bitno promijenio svoj nalaz u dijelu koji se odnosi tvrdnju da je iznos od 110.743.30 KM uplaćen banci kao 6. tranša kredita (89). Naime, iz iskaza vještaka datog pred drugostepenim sudom i isprava koje je priložio proizilazi da je dana 28.04.2016. godine A.B. uplatio ukupan iznos od 100.000,00 KM na ime otplate predmetnog kredita, uplatom naprijed navedenih iznosa izvršenom na partije (račune) kredita.

Izjašnjenje vještaka dato pred drugostepenim sudom kao i sadržaj dokaza koje je priložio vještak odgovaraju Specifikaciji uplata (koju ispravu je dostavio tužilac kao dokaz o nespornim uplatama) i u kojoj je uplata iznosa od 100.000,00 KM izvršena na dan 28.04.2016. godine uračunata u ukupno uplaćeni iznos od 420.314,49 KM utvrđen u Specifikaciji uplata.

Sadržaj Specifikacije uplata nije suprotan iskazu A.B., koji je saslušan u svojstvu svjedoka tvrdio da je on vršio uplate na ime otplate kredita tužioca, jer tužilac živi u SAD, tako što mu je tužilac slao \$, a on vršio konverziju u KM i otplaćivao kredit preko svog računa ili direktnim uplatama u banci.

Iz navedenih razloga nije prihvatljivo mišljenje vještaka da je iznos od 110.743.30 KM uplaćen na račun banke broj [...], odnosno da je tužilac na ime kredita platio ukupno 531.057,79 KM.

Saglasno odredbi člana 210. ZOO, kad je neki dio imovine jednog lica prešao na bilo koji način u imovinu nekog drugog lica, a taj prelaz nema svoj osnov u nekom pravnom poslu

ili u zakonu, sticalac je dužan da ga vrati, a kad to nije moguće, da nadoknadi vrijednost postignutih koristi (stav 1.). Obaveza vraćanja, odnosno naknada vrijednosti nastaje i kad se nešto primi s obzirom na osnov koji se nije ostvario, ili koji je kasnije otpao (stav 2.). Sticanje bez osnova predstavlja jedan od izvora obligacionih odnosa, za koji je potrebno da se kumulativno ispune opšti uslovi, a to su: umanjnje imovine jednog lica, uvećanje imovine drugog lica, veza između umanjnja i uvećanja imovine i odsustvo pravnog osnova koji bi pravno opravdao umanjnje i uvećanje imovine.

Kako se iz naprijed datih razloga ne može prihvatiti nalaz i mišljenje vještaka ekonomske struke, a na istom tužilac temelji osnov i visinu zahtjeva za isplatu iznosa od 18.532,39 KM i iznosa od 45.812,68. KM (koji je naplatila banka sa računa tužioca u svrhu otplate kredita), iznosa od 76.812,32 KM (za koji je vještak tvrdio da predstavlja preplatu kredita), i iznosa od 110.743.30 KM (uplaćen na račun broj [...]), to proizilazi tužbeni zahtjev tužioca, u dijelu kojim su obuhvaćeni navedeni iznosi (ukupan iznos od 251.900,69 KM) nije osnovan u smislu odredbe člana 210. ZOO.

Nije sporno da je isplata po predračunu broj [...] izvršena IBD B. Vještak je naveo da je predračun koji je izdalo navedeno lice bez potpisa i pečata i da takav dokument nije mogao poslužiti kao osnov za isplatu, te da je banka na osnovu istog isplatila iznos od 20.000,00 KM, dana 27.10.2010. godine, isplaćen iz I tranše kredita, i iznos od 20.000,00 KM isplaćen dana 24.12.2010. godine iz III tranše kredita (ukupno po predračunu isplaćen iznos od 40.000,00 KM). U spisu je priložena isprava o navedenom predračunu bez pečata i potpisa.

Iz dopisa od 03.06.2018. godine, koji je tužena ponudila i izvela kao dokaz (isprava pročitana na ročištu za glavnu raspravu održanom dana 05.11.2021. godine), proizilazi da je tužilac obavjestio banku da mu za uplate IBD B. u ukupnom iznosu od 40.000,00 KM nije proslijeđena roba.

Odredbom člana 1036. stav 1. ZOO propisano je da na osnovu ugovora o novčanom depozitu banka otvara račun u korist i na teret kojeg upisuje sva potraživanja i dugovanja koja proizađu iz poslova sa deponentom ili za njegov račun sa trećim. Na osnovu ugovora o depozitu banka je ovlaštena da raspolaže novcem sa depozitnog računa u skladu sa sadržajem ugovora o depozitu i vrstom depozita, a plaćanja vrši saglasno odredbi člana 1037. ZOO i odgovarajućim odredbama ZB i ZUPP. Prema odredbi člana 5. tačka v) ZUPP, u obavljanju poslova platnog prometa banka je dužna da prima i provjerava ispravnost naloga za plaćanje.

Predračun koji nije snabdjeven potpisom i pečatom izdavaoca istog nije uredan nalog za plaćanje, pa je isplatom na temelju predračuna broj 67/10, banka neuredno obavila posao platnog prometa u smislu odredbe člana 5. tačka v) ZUPP u vezi sa članom 1036. i 1037. ZOO. Time je za tužioca, kojem nije isporučena plaćena roba, nastupila obična matrijalna šteta u smislu odredbe člana 155. ZOO, u visini isplaćenog iznosa (40.000,00 KM).

Tužena je u prvostepenom postupku i u žalbi istakla prigovor zastarjelosti. Isplata izvršena 27.10.2010. godine i 24.12.2010. godine, a predmetna tužba podnesena prvostepenom sudu dana 24.12.2020. godine. Shodno tome potraživanje naknade štete za iznos isplaćen po predračunu zastarjelo je protekom objektivnog roka zastarjelosti od 5 godina iz odredbe člana 376. stav 2. ZOO, koji se računa od dana nastanka štete (kad su izvršene isplate).

Zbog toga je zahtjev za isplatu djela potraživanja u iznosu od 40.000,00 (isplata po predračunu 67/10) valjalo odbiti zbog zastarjelosti potraživanja na osnovu odredbe člana 360. ZOO.

Kako je isplata po predračunu izvršena trećem licu, isplaćeni iznos nije prešao u imovinu banke, pa se potraživanje naplaćeno po predračunu ne može suditi primjenom pravila o neosnovanom obogaćenju iz odredbe člana 210. ZOO.

Kod činjenice da tužilac nije uredno plaćao obaveze po predmetnom ugovoru o kreditu što proizilazi iz nalaza vještaka ekonomske struke i Specifikacije uplata (na ime otplate kredita izvršeno ukupno 7 uplata) i da je zadnja uplata prema Specifikaciji uplata izvršena 14.10.2016. godine (iznos od 176.000,18 KM), te imajući u vidu stvarnu osnovu tužbe, na odluku o predmetnom tužbenom zahtjevu nema uticaja ni zaključak da je iz naprijed navedenih formalno pravnih razloga ništav Aneks II, kojim je produžena otplata kredita do 30.11.2018. godine, kao ni činjenica da je ugovorena zakonska zatezna kamata 24%, jer tužilac nije tvrdio niti dokazao da je ta odredba primjenjena prilikom obračuna kamate zbog zakašnjenja u plaćanju.

Iz navedenih razloga, na osnovu odredbe člana 249. stav 1. i 250 stav 1. ZPP, odlučeno je kao u izreci ove presude.

Kako je tužena uspjela u sporu, pripadaju joj sljedeći potrebni troškovi postupka:

- troškovi nastali pred prvostepenim sudom na ime zastupanja na 12 ročišta, po traženih 700,00 KM, ukupno 8.400,00 KM, na ime nagrade za vrijeme za 18 sati (koliko su ukupno trajala ročišta) iznos od 1.080,00 KM, sa PDV u iznosu od 1.611,60 KM, odnosno ukupno iznos od 11.091,60 KM, a odmjereni na osnovu član 2. stav 1. i 2, te član 14. i 6 Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad advokata („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 68/05 u daljem tekstu: Tarifa);
 - troškovi žalbenog postupka (zahtjevani u žalbi i u troškovniku od 19.02.2024. godine), za sastavljanje žalbe u iznosu od 1.050,00 KM, troškovi zastupanja na ročištu pred drugostepenim sudom u iznosu od 700,00 KM, troškovi za vrijeme za ročište pred drugostepenim sudom 4 sata, u iznosu od 240,00 KM, sa PDV u iznosu od 338,30 KM, ukupno 2.328,30 KM;
 - troškovi revizije od 11.07.2022. godine, u traženom iznosu od 1.050,00 KM, uvećani za PDV od 178,50 KM, ukupno 1.228,50 KM i troškovi sastavljanja predmetne revizije u iznosu od 2.196,00 KM, paušal u iznosu od 549,50 KM i PDV u iznosu od 466,73 KM, ukupno 3.212,23 KM obračunati po odredbama Tarife.
- Shodno navedenom potrebni troškovi (član 387. ZPP) cijelog postupka iznose 17.860,63 KM, te je tužilac obavezan da ih isplati tuženoj na osnovu odredbe člana 386. stav 1. ZPP.

Sa žalbom protiv mjere obezbjeđenja tužena nije uspjela, pa joj troškovi sastavljanja žalbe ne pripadaju. Tuženu, osim punomoćnika advokata Ognjena Avlijaša, iz Bijeljine, zastupa i punomoćnik advokat Jugoslav Milanović iz Trebinja, pa troškovi prevoza punomoćnika iz Bijeljine do sjedišta suda u Trebinju nisu potrebni troškovi ovog postupka. Zbog toga nije osnovan zahtjev za naknadu ovih troškova.

Predsjednik vijeća
Tanja Bundalo

Tačnost otpravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Biljana Aćić